

Jam omnibus patet, quibus animi dotibus effulserit Auctor noster; emicuit enim in Concina perspicacitas ingenii summa, judicium acre, ac solidum, abstrusioribus disciplinis meditandis vere comparatum: tenacissima memoria, ampla, singularique Theologorum, Ecclesiae PP. eruditio, pertinaci fere quotidiano duodecim horarum studio, ac labore parata: mira dicendi, scribendique facilitas, qua incorruptam doctrinam semper exposuit. Erat animo aequo, & sincero, ab assensatione maxime alieno, nec ea veritatem usquam adumbravit; hinc factum ut omnes magni facerent, non omnes diligerent. Vir denique fuit Dominicanæ Familiae lumen splendidissimum, doctrinæ morum acerrimus assertor, ac vindex: Ecclesiae fidelis minister; vero zelo Dei domus succensus, iis denique virtutibus se ornatum ostendit, ut quicumque scripta ejus, & actiones paulo attentius considerarent, reditivam in ipso priscorum Patrum imitationem agnoscerent.

Quod si habitum quoque ejus Posteri noscere velint, sciant naturam quam in tot animi virtutibus tribuendis fauricem habuit, beneficam quoque in corpore expertum esse. Statura enim justa fuit: aequali, & apta dispositione membrorum: facie hilari, ac tranquilla, ut serena quadam comitate accurrentium animos alliceret: pleniore vultu, venusto colore: micantibus oculis, visu paulo hebetiore: rutilo ore, subrubido crine qui latiore frontem decenter ornat, valerudinem studia, & castigatione corporis, ut diximus, mature infirmarunt.

Ea dum in humanis aeger, ejus doctrinæ opinio fuit, ut nulla res tam ardua, tam consilii egens in quaestionem deduceretur, quæ non ejus judicio committenda videretur; ac tam multæ ad eum deferebantur causæ difficiles, atque contortæ, in quibus Theologorum opera desiderabatur, ut nulla ipsi quietis pars relinqueretur: quas ille causas singulari doctrina, prudentia, & mirifica illa sua in animi sensibus explicandis perspicacia ex incertis certas, ex dubiis exploratas, ex implicatis explicatas facile reddebat. Hæc Benedictum XIV. acerrimi in expendendis clarorum hominum meritis judicii, impulere ut Cardinalium Congregationi Theologum, & Consultorem adjungeret; in perardis disciplinæ quaestionibus, quid Concina opinaretur avidissime sciscitaretur, peramanter audiret, libentissime probaret; ac denique privatis Epistolis non solum se ejus doctrinæ propugnatores, ac vindicem profiteretur, verum & publicis litterarum monumentis commendaret, famamque viri honorificentissimi famoso libello in summo discrimine constitutam, summa justitia, & suprema auctoritate tutaretur, ac vindicaret.

Magni quoque habitus est ab eximiiis pene totius Europæ viris, quorum aliqui virum incomparabilem appellarunt, Gentiumque Apostolum; alii Christianæ Moralæ Redemptorem; omnes denique veritatis amatores effusis laudibus profecuti sunt. Ex purpuratorum Patrum numero in sui admirationem, ac benevolentiam pertraxit Tamburinum, Pasionem, Quirinum, Consolinum Albanum, Spinellum, Amedeum à Lanceis, Thomam Ruffum, aliosque, & doctrina, & dignitate Eminentissimos. Charus quoque extitit Regibus, & Principibus, ac Ordinis sui moderatoribus. Sed eorum amicitia, & consuetudine præcipue letabatur, qui moribus, & litteris præstabant. Inter quos amicitia, epistolarumque fœdere conjunctos habuit Joannem Lamium, Petrum Franciscum Fogginum, Joannem Bottarium, Ludovicum Antonium Muratorum, Scipionem Massesum, Apostolum Zenum, Augustinum Spinulam Savonenfium Antistitem, Joannem Cadoniam, Constantinum Rotigni, P. Luciarum ex Clericis Regularibus Barnabitis; FF. Ballerinos, PP. Egidium Giulium, & Orlandum recti exempli, probatissimæque vitæ viros ex Societate Jesu, ac plures alios eruditioris, & probitatis fama conspicuos.

Hæc sunt, quæ nobis raptim scribentibus occurrunt. Quæ vero à multis cl. nominis viris de illo, & pro illo scripta, vulgataque fuere, notiora sunt, quam ut egeant huic opellæ censeri, iterumque vulgari. Si qui vero minus amice de homine senserunt, facile licet eos prætereire; se ipse enim aliquando partim tutatum est, partim celebres viri defenderunt. Eos autem, qui se illi, ejusque scriptis quibuscumque inimicos esse aperte professi sunt, ac vel ipsis Concinae manibus insultare non erubuerunt, quam ille vivens contemperit, & nos contemendos esse censemus.

LIBRORUM, DISSERTATIONUM, CAPITUM, PARAGRAPHORUM,
& Quaestionum, qui in hoc Tomo continentur.

LIBER I.

APPARATUS AD THEOLOGIAM CHRISTIANAM
DOGMATICO - MORALEM.

CAP. I. De iis quæ primum omnium scire mō
derator animarum debet, pag. 1.

Quæst. 1. Animarum medicus scire ne in primis debet humane naturæ vulnera? ibid.

Quæst. 2. Quodnam fuit primum peccatum Adæ? ib.

Quæst. 3. Peccatum Adæ perinet aliquo modo ad ejus posteros? ibid.

Quæst. 4. Quam sunt peccati originalis effectus? ib.

Cap. II. De Scriptura sancta, 2.

Quæst. 1. Quid sit sacra Scriptura? ibid.

Quæst. 2. Quotplex est Scriptura divina sensus? 3.

Quæst. 3. Quanam est Scriptura authentica? ibid.

Quæst. 4. Peruvia ne est omnibus Scripturæ sanctæ intelligentia? ibid.

Quæst. 5. Quæ via tenenda, ut germanum Scripturæ sanctæ sensum assequamur? 4.

Cap. III. Necessitas summa qua Theologi omnes, sed præcipue qui christianorum conscientias dirigunt, ad Scripturæ Sanctæ studium adstringuntur? ibid.

Cap. IV. Christianæ professionis spiritum, & præcipuas ejusdem regulas, & luculentissima principia callere imprimis Pastores, & Christianorum moderatores exactè debent, 7.

Quæst. 1. Quas servare regulas debeant Pastores animarum in sanandis egrotis? ibid.

Quæst. 2. In quo potissimum situs est christianæ perfectionis spiritus? ibid.

Quæst. 3. Humilitas est ne potissima christianæ perfectionis virtus? 8.

§. unic. Confessarium meditandum, 9.

Cap. V. De paucitate electorum, & multitudine reproborum, 10.

Cap. VI. Episcopi sacris ordinibus initiandos examinare potissimum debent super Evangeliorum notitia, 12.

Cap. VII. De traditionibus, 15.

Cap. VIII. De Ecclesia, 16.

Cap. IX. De Conciliis, 18.

Cap. X. De Summorum Pontificum, SS. Patrum, & Theologorum tum Scholasticorum, tum Moralistorum auctoritate, 19.

Cap. XI. Nonnullæ objectiones dilantur, & monita quadam assignantur, 21.

LIBER II.

APPARATUS AD THEOLOGIAM CHRISTIANAM
DOGMATICO-MORALEM.

DISSERTATIO I.

De Conscientia.

Cap. I. De conscientia, ejusque partitione, 25.

Quæst. 1. Quid sit conscientia? ibid.

Quæst. 2. Quotplex sit conscientia? ibid.

Quæst. 3. Peccat ne qui conscientiam rectam non sequitur? ibid.

Quæst. 4. Obstringitur ne homo sequi conscientiam propriam, sive rectam, sive errantem? 26.

Quæst. 5. Peccat ne qui non agit secundum conscientiam vincibiliter erroneam? ibid.

Quæst. 6. Quomodo se gerere debeat qui ex conscientia erronea utrumque contradictionis extremum peccatum esse judicat? 4.

Quæst. 7. Quomodo deponenda est conscientia erronea, & quæ diligentia adhibenda? ibid.

Quæst. 8. Ex quibus indicibus colligi potest conscientiam errantem esse vincibilem, aut invincibilem? 27.

Cap. II. De obligatione qua tenentur Confessarii illuminare penitentes invincibiliter conscientia erronea laborantes. Laxæ opiniones rejiciuntur, ibid.

Cap. III. Opera ex conscientia invincibiliter erronea peracta, licet careant malitia formali, nulla tamen prædita sunt bonitate, aut merito, 28.

Quæst. unic. Quid sit conscientia perplexa? 30.

Cap. IV. De conscientia dubitante, ibid.

Quæst. 1. Quotplex sit dubium? ibid.

Quæst. 2. Utrum operari cum conscientia dubia de peccato, peccatum sit? ibid.

Quæst. 3. Quid dicendum de discrimine quod à nonnullis constituitur inter dubium facti, & juris? ib.

Cap. V. Exponuntur illæ duæ regulæ: In dubiis tutior pars est eligenda: In dubiis melior est conditio possidentis: & quæ diligentia requiratur ad dubium deponendum, 31.

Cap. VI. De conscientia scrupulosa, ibid.

Quæst. 1. Quanam scrupulorum remedia? 32.

Quæst. 2. Quomodo se gerere Confessarius cum scrupulosis debeat? ibid.

Quæst. 3. Licetum ne est contra scrupulos agere? ib.

DISSERTATIO II.

De Probabilissimo, ejusque confessariis.

Cap. I. Opiniones à S. Sede damnatae in controversa Probabilissimi, 33.

- recitare? ibid.
- Quæst. 4. Episcopi, & Cardinales astringuntur ne ad recitandas canonicas horas?
- Quæst. 5. Coadiutores beneficiorum tenentur ne ad horas canonicas? ibid.
- Quæst. 6. Qui habet beneficium sine fructibus, tenetur ne ad horas canonicas? ibid.
- Quæst. 7. Qui dubius est de tenuitate beneficii, tenetur ne solvere horarum canonicarum pensum? 108.
- Cap. VII. De restitutione Beneficiorum ob omissionem divini officii, ibid.
- Quæst. 1. Peccatne mortaliter cum onere restitutionis Beneficiarius qui primis sex mensibus divinum officium omittit? ibid.
- Quæst. 2. Beneficiarius qui elapsis sex mensibus omittit recitare officium absque culpa, tenetur ne ad restitutionem? 109.
- Quæst. 3. Beneficiarius qui partem levem in singulis horis omittet, esset ne restitutioni obnoxius? ibid.
- Quæst. 4. Qui hodie omittit officium, & cras duplex officium recitat, tenetur ne ad restitutionem? ibid.
- Quæst. 5. Prefata restitutio faciendâ ne est ante iudicis sententiam? ibid.
- Quæst. 6. Beneficiarius absque ulla attentione recitans officium, tenetur ne restituere? ibid.
- Quæst. 7. Beneficiarius curatus omittens horas canonicas, tenetur ne restituere omnes beneficii fructus, an solum fructus correspondentes recitationi omissa? ibid.
- Quæst. 8. Qui unum officium pro alio recitat, tenetur ne ad restitutionem? 110.
- Quæst. 9. Cuiam restitutio fieri debet, fabricæ, an pauperibus? ibid.
- Quæst. 10. Fructuum restitutio suppleri ne potest elemosynis factis à Beneficario antequam omittet precas canonicas? ibid.
- Quæst. 11. Pensionarius tenetur ne fructus pensionis restituere pro rata? officium recitare omittat? ibid.
- Cap. VIII. De attentione, intentione, voce, tempore, & loco servando in recitandis canonicis horis, ibid.
- Quæst. 1. Quæ attentio requiritur ad recitationem divini officii? ibid.
- Quæst. 2. Sufficit ne ad implendum præceptum attentio habitualis? 112.
- Quæst. 3. Satis ne est ad implendum præceptum, meditari mysteria passionis Christi, aut Sanctorum, vel B. Virginis acta? ibid.
- Quæst. 4. Peccant ne Christiani qui animo distracto precas recitant? ibid.
- Quæst. 5. Quæ sunt actiones externæ quæ in recitante horas canonicas attentionem interiorempediunt? ibid.
- Quæst. 6. Licitum ne est inter manuum labores precas recitare? ibid.
- Quæst. 7. Satisfacit ne præcepto recitandi horas canonicas qui simul Missam de præcepto audit? ibid.
- Quæst. 8. Quid de eo dicendum qui in choro somno

- revertatur? ibid.
- Quæst. 9. Necessaria ne intentio est recitandi horas canonicas? 113.
- Quæst. 10. Satis ne sit sola mente, absque exteriori voce, canonicas horas recitare: & an Regulares fruuntur privilegio recitandi officium divinum mentaliter, dum privatim extra chorum illud persolvunt? ibid.
- Quæst. 11. Peccat ne lathaliter qui unicam ex minimis horis omittit? ibid.
- Quæst. 12. Peccant ne mortaliter qui brevius, loco longioris, officium recitant? ibid.
- Quæst. 13. Quæ continuatio, & ordo servari debet in recitandis canonicis horis? ibid.
- Quæst. 14. Quo tempore recitandæ sunt horæ canonicæ, 114.
- Quæst. 15. Qui celebrat Missam ante recitatum Matutinum peccat ne mortaliter? ibid.
- Cap. IX. De causis excusantibus à recitandis horis canonicis, 115.
- Quæst. 1. Qui solus nequit, cum socio verò potest, tenetur ne socium adhibere ut persolvere horas queat? ibid.
- Quæst. 2. Quæ infirmitas excusat à recitandis horis? ibid.
- Quæst. 3. Quæ occupatio excusat ab officio recitando? ibid.
- Quæst. 4. Qui non potest majorem, tenetur ne recitare minorem officii partem? ibid.
- Quæst. 5. Quis dispensare ab officio recitando valet? 116.

- Cap. X. De obligatione Canonicorum frequentandæ chorum, ut quotidianas distributiones lecentur, & de causis excusantibus eos à chori frequentia, ibid.
- Quæst. 1. Peccat ne lathaliter Canonicus, sine Præbendatus, qui legitima sublata causa à choro absq? ibid.
- Quæst. 2. Tenentur ne Canonici psallere, & cantare in choro, ita ut non satisfaciunt sola presentia, vel submissa voce privatim recitantes? ibid.
- Quæst. 3. Qui legitima causa à choro absunt, acquirunt ne distributiones, non modò propria presentia debitas, sed eas etiam quæ ab aliis absque causa absentibus accrescunt? 118.
- Quæst. 4. Præbendati presentes iure ne valent absentibus absque causa distributiones donare? ibid.
- Quæst. 5. Quenam sunt causæ excusantes Canonicos à chori frequentia? ibid.

DISSERTATIO VII.

De Adoratione, & cultu Dei, & Sanctorum.

- Cap. I. De adoratione, ejusque partitione, & præcepto, 119.
- Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit adoratio? ibid.
- Quæst. 2. Datur ne præceptum divinum Deum adorantem.

- randi actibus tum internis, tum externis? 120.
- Quæst. 3. Christus Dominus adorandus ne est ut homo cultu latriæ? ibid.
- Quæst. 4. Crux Christi adoranda ne est latriæ cultu? ibid.
- Cap. II. De cultu debito B. Virgini, Angelis, Sanctis, sacris imaginibus, & reliquiis Sanctorum? ibid.
- Quæst. 1. Utrum B. Virgini, Angelis, & Sanctis cultus debeatur? ibid.
- Quæst. 2. Licitum ne est & pius sacrarum imaginum usus? 121.
- Quæst. 3. Adorari ne sacra imagines possunt? ibid.
- Quæst. 4. Datur ne præceptum habendi, & adorandi sacras imagines? ibid.
- Quæst. 5. Adorandæ ne sunt sacra reliquiæ, ibid.

DISSERTATIO VIII.

De Superstitione, ejusque speciebus.

- Cap. I. Definitio, & divisio superstitionis. Varii casus in quibus serpit superstitio, explicantur, ibid.
- Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit superstitio? ibid.
- Quæst. 2. Quid sit idololatria, & quot modis perpetretur? 122.
- Quæst. 3. Quid, & quotuplex sit ad divinatio? ibid.
- Quæst. 4. Quid est astrologia judiciaria? 123.
- Quæst. 5. Licitum ne est futura libera per somnia divinare? ibid.
- Quæst. 6. Licet ne ex cantu, volatu, motuque avium futura prædicere? ibid.
- Quæst. 7. Licitum ne est sortium usus in electione ad ecclesiastica beneficia, vel seculares dignitates? 124.
- Quæst. 8. Licita ne est sortio consultoria? ibid.
- Quæst. 9. Quid, & quotuplex sit vana observantia? ibid.
- Cap. II. De magia naturali, supersticiosa, lamiis, & strigibus, ibid.
- Quæst. 1. Quid, & quotuplex magia sit? ibid.
- Quæst. 2. Quid dicendum de iis qui salutatores vocantur? ibid.
- Quæst. 3. Datur ne ars magica supersticiosa? ibid.
- Quæst. 4. Quid de lamiis, & strigibus dicendum? 125.
- Quæst. 5. Transferuntur ne striges de loco ad locum? ibid.
- Cap. III. De tentatione Dei, & sacrilegio, ibid.
- Quæst. 1. Quid sit tentatio Dei? ibid.
- Quæst. 2. Tentat ne Deum ille qui probatione ferri candentis, aut aque ferventis suam manifestare innocentiam contendit? ibid.
- Quæst. 3. Quid sit sacrilegium, & quotuplex?

DISSERTATIO IX.

De Voto.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatæ, & latæ.

- 126.
- Cap. II. Voti notio, ejusque conditiones, 127.
- Quæst. 1. Quid sit votum, ejusque conditiones? ibid.
- Quæst. 2. Quid significat altera particula de meliori bono? ibid.
- Quæst. 3. Res indifferentes, inutiles, vitiosa sunt ne materia voti? ibid.
- Quæst. 4. An qui non potest implere totum votum, teneatur implere partem? 128.
- Quæst. 5. Votum non ludendi validum ne est? ibid.
- Quæst. 6. Validum ne votum est nunquam peccandis ibid.
- Cap. III. De votorum distinctione, ibid.
- Cap. IV. De votorum obligatione, variisque votorum questionibus, ibid.
- Quæst. 1. An detur parvitas materia in voto? 129.
- Quæst. 2. An qui violat plura vota in materia levi eodem die, graviter peccet? ibid.
- Quæst. 3. An vota parentum filii implere debeant? ibid.
- Quæst. 4. Hæredes tenentur ne vota testatorum implere? ibid.
- Quæst. 5. Quo tempore implenda vota sunt? ibid.
- Quæst. 6. Quid de voto dubio dicendum? ibid.
- Quæst. 7. Qui vovit abstinere à vino, tenetur ne abstinere à cervisia, aliisque liquoribus à vino expressis? 130.
- Quæst. 8. An error circa substantiam voti reddat votum invalidum? ibid.
- Quæst. 9. An votum metu extortum sit validum? 131.
- Quæst. 10. Quid de voto conditionali dicendum? ibid.
- Quæst. 11. Quid sit votum conditionatum pœnale? ibid.
- Quæst. 12. Quid dicendum de voto assumendi statum religiosum? ibid.
- Cap. V. De votorum cessatione, irritatione, dispensatione, & commutatione, ibid.
- Quæst. 1. Qui valeant vota edere? ibid.
- Quæst. 2. Vota Religiosorum emissa, absque prælati licentia de re honesta, quæ nec jurisdictionem, nec disciplinam perturbant, sunt ne valida? ibid.
- Quæst. 3. An Ecclesiæ valeat leges ferre quæ aliquas personas ad votendum inhabiles declarant? 132.
- Quæst. 4. An cessante causa movente cesset votum? ibid.
- Quæst. 5. An notabilis materia mutatio satis sit ad votum irritandum? ibid.
- Quæst. 6. An pro irritatione votorum causa aliqua requiratur? ibid.
- Quæst. 7. An facultas irritandi vota juris sit naturalis, vel positivæ? ibid.
- Quæst. 8. Quibus computat potestas irritandi vota? ibid.
- Quæst. 9. An vota filiorum impuberum irritare parentes queant? 133.
- Quæst. 10. Vota realia filiorum puberum subiciuntur

- 4
 Quæst. 4. Licitum ne dicitur est retinere superflua statui presentis ut ad altiorē ascendant? ibid.
 Quæst. 5. In communi necessitate subveniendum ne pauperibus est ex superfluis? 79.
 Quæst. 6. Licitum ne pauperi est in gravi constituto necessitate furari ea quæ sibi necessaria sunt? 80.
 Cap. VIII. Qui facere elemosynas, de quibus bonis, & quibus pauperibus astringuntur? ibid.
 Quæst. 1. Quinam erogare elemosynas possunt, & debent? ibid.
 Quæst. 2. Filii familias, & uxores facere ne elemosynas queunt? ibid.
 Quæst. 3. Tenentur ne Regulares elemosynas facere? ibid.
 Quæst. 4. Quibus pauperibus eroganda elemosyna est? ibid.
 Cap. IX. Monitum ad Confessarios, ibid.
 Cap. X. De correctione fraterna. 81.
 Quæst. 1. Divinum ne est correctionis fraternæ præceptum? ibid.
 Quæst. 2. Peccata ex ignorantia commissa, sunt ne vi præcepti corrigenda? 82.
 Quæst. 3. Quæ sunt personæ quibus onus incumbit correctionis? ibid.
 Quæst. 4. Concionatores gravi culpa polluti peccant ne mortaliter verbum Dei est publico suggestu prædicantes? ibid.
 Quæst. 5. Obstringuntur ne subditi Superiores corrigere? 83.
 Quæst. 6. Qui sunt Superiores qui peculiari jure obstringuntur ad correctionem? ibid.
 Quæst. 7. Quæ spes profectus concipi debet ut fraternalis correctionis præceptum obliget? ibid.
 Quæst. 8. Differri ne correctio debet, ut tempore opportuno peragatur? 84.
 Quæst. 9. Quis ordo in correctione servandus? ibid.
 Quæst. 10. Obligat ne servandi ordinis præceptum, cum existimatur securius Prælatum correcturum fore delinquentem? ibid.
 Quæst. 11. Quæ peccata deferri ad Superiorem ne glecto correctionis Ordine debent? 85.

DISSERTATIO IV.

De Vitii Charitati oppositis, & præsertim de Scandalo.

- Cap. I. Recensentur primò propositiones damnatæ, deinde quæ laxæ videntur. 86.
 Cap. II. Quid sit odium Dei, & proximi. De discordia, contentione, schismate, & seditione. 87.
 Quæst. 1. Est ne peccatum proximo maledicere? 88.
 Quæst. 2. Quid sit discordia? ibid.
 Quæst. 3. Quid sit contentio? ibid.
 Quæst. 4. Quid sit schisma? ibid.
 Quæst. 5. Quid sit seditio? ibid.

- Cap. III. De scandalo, ibid.
 Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit scandalum? ibid.
 Quæst. 2. Utrum scandalum sit speciale peccatum? 89.
 Quæst. 3. Quam grave sit declinandi scandali debitum? ibid.
 Quæst. 4. Reticienda est veritas vitæ, ut scandalum vitetur? ibid.
 Quæst. 5. Est ne doctrinæ veritas reticienda, ut scandalum vitetur? ibid.
 Quæst. 6. Dimittenda ne est justitiæ veritas propter scandalum vitandum? 90.
 Quæst. 7. Sunt ne temporalia propter scandalum dimittenda? ibid.
 Quæst. 8. Opera spiritualia sunt ne propter scandalum aut occultanda, aut differenda? ibid.
 Quæst. 9. Quid de scandalo Naamani Syri dicendum? ibid.
 Quæst. 10. Licitum ne est idola, & thus ethnicis vendere,jana, & synagogas construere, & cætera hujusmodi, quorum malus prævidetur usus? ibid.
 Quæst. 11. Graviter ne peccant Christiani qui in Turcarum irremisibilibus remigant adversus Christianos? ibid.
 Quæst. 12. Licitum ne est pecunias mutuo accipere à seneratorie parato ad fœnora? 91.
 Quæst. 13. Licitum ne est suadere illi qui certo peccaturus est levius, ut omitat gravius crimen? ibid.
 Quæst. 14. Licitum ne est invitare ad cœnam eum qui solvere jejuniū paratus est? ibid.
 Cap. IV. De vano mulierum ornatu, ibid.
 Quæst. 1. Ornare ne mulieres se licite valent? ibid.
 Quæst. 2. Immoderatus mulierum ornatus improbat ne à Scriptura Sancta? 92.
 Quæst. 3. SS. Patres detestantur ne mulieres pompas? ibid.
 Quæst. 4. Peccant ne mulieres fucus, & sibiibulum adulterantes? ibid.
 Quæst. 5. Quid de hoc argumento doceant nonnulli? ibid.
 Quæst. 6. Quandonam mulierum ornatus censendus sit superfluous, & mortiferus? ibid.
 Quæst. 7. Peccant ne mortaliter fœminæ nudato peccatore incedentes? 94.
 Quæst. 8. Peccant ne fœminæ quæ se conspiciendas præbent viris à quibus se turpiter amandas prævident? ibid.
 Quæst. 9. Peccant ne mortaliter fœminæ quæ pollutulos suos sibi inferre permittunt, & illorum familiari colloquio fruuntur, dum ex pluribus indicibus probabiliter colligunt, illos erga se veneris amore flagrare? 95.
 Quæst. 10. Licitum ne est nautis, & aurigis herum deferre in domum concubina, vel concubinam in ædium heri? ibid.
 Quæst. 11. Possunt ne deferri litteræ amatoricæ ad ama-

DISSERTATIO VI.

De Horis Canonicis.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatæ, ibid.
 Cap. II. Propositiones laxæ quorundam auctorum, 102.
 Cap. III. De horarum canonicarum numero, & finitione, ibid.
 Quæst. 1. Quot sunt horæ canonicæ? ibid.
 Quæst. 2. Quenam sit horarum canonicarum notio? ibid.
 Quæst. 3. Quanam sunt partes majores, & minores divini officii, & quo tempore olim celebratæ fuerunt? ibid.
 Quæst. 4. Est ne peccatum separare Matutinum à Laudibus? 103.
 Quæst. 5. Vetus est consuetudo recitandi horas canonicas in choro? ibid.
 Quæst. 6. Adhibenda ne sunt instrumenta musicalia in cantu ecclesiastico? ibid.
 Cap. IV. De obligatione recitandi horas canonicas in choro, & de tempore, ordine, & loco quibus recitari debent, 104.
 Quæst. 1. Tenentur ne omnes Ecclesie cathedrales, collegiatæ, parochiales, & regulares sub gravi culpa recitare in choro horas canonicas? ibid.
 Quæst. 2. Quot Religiosi requiruntur ut præceptum recitandi horas canonicas in choro impleatur? ibid.
 Quæst. 3. Novitii soli valent ne chori præceptum implere? ibid.
 Quæst. 4. Quo tempore recitandæ sunt horæ canonicæ in choro? ibid.
 Quæst. 5. Est ne gravis obligatio recitandi divinas laudes statim, distinctimque horis? 105.
 Quæst. 6. Est ne peccatum grave omittere in choro officium defunctorum, & officium parvum B. Virginis? ibid.
 Quæst. 7. Quem ritum servare tenentur recitantes Breviarium, ibid.
 Cap. V. De illis qui privatim recitare horas canonicas astringuntur, 106
 Quæst. 1. Clerici in minoribus constituti astringuntur ne horas canonicas, vel aliquas preces recitare, ibid.
 Quæst. 2. An Religiosi nondum in sacris constituti, & Moniales emissæ professione teneantur sub gravi culpa horas privatim extra chorum recitare, ibid.
 Cap. VI. De obligatione recitandi horas canonicas qua astringuntur Beneficarii, ibid.
 Quæst. 1. Qui habet beneficium, sive simplex, sive curatum, astringitur ne sub gravi culpa horas canonicas recitare, ibid.
 Quæst. 2. Qui percipit præstimonialia, tenetur ne ad canonicas horas, 107.
 Quæst. 3. Pensionarii tenentur ne canonicas horas

DISSERTATIO V.

De Religione.

- Cap. I. Natura, & actus Religionis quam præscribitur primū de calogi mandatum, ibid.
 Quæst. 1. Quid sit Religio? ibid.
 Quæst. 2. Quot sunt Religionis actus? ibid.
 Quæst. 3. Quid sit devotio? ibid.
 Quæst. 4. Quinam sit devotiois effectus?
 Cap. II. De oratione, ejusque necessitate, 98.
 Quæst. 1. Est ne oratio necessaria necessitate mediæ ibid.
 Quæst. 2. Datur ne orandi præceptum? ibid.
 Quæst. 3. Quo tempore determinat urgeat orationis præceptum? ibid.
 Quæst. 4. Peccat ne contra Religionis virtutem qui gravi tentatione pulsatus Deum orare negligit? 99.
 Cap. III. De orationis conditionibus. Num. solus Deus orandus? Sint ne Sancti invocandi? Et pro quibus orandum? 100.
 Quæst. 1. Quæ, & quot sint orationis conditiones? ibid.
 Quæst. 2. Quinam sint orationis effectus? ibid.
 Quæst. 3. Utrum solus Deus orandus sit? ibid.
 Quæst. 4. Invocandi ne Sancti sunt? ibid.
 Quæst. 5. Orandum ne est pro omnibus viatoribus, etiam pro animabus in Purgatorio detentis? 101.
 Quæst. 6. Certa ne suffragia profunt Purgatori animabus, quibus applicantur? ibid.
 Quæst. 7. Utrum peccatores orare debeant, & exaudiantur à Deo? ibid.

- 2
- Cap. II. Quid, & quotuplex sit opinio probabilis, probabilior, tuta, & tutior. Germanus sensus quaestiois proponitur, ibid.
- Cap. III. Argumento evidenti, & ineluctabili evincitur, doctrinam de licito usu opinionis minus probabilis in conspectu probabilioris esse falsam, & antievangelicam, 34.
- §. 1. Brevis explicatio prima propositionis, 35.
- §. 2. Brevis explicatio secunda propositionis, ibid.
- §. 3. Probabilis simplex & perspicuum responsum praeberet huic demonstrationi non possunt, ibid.
- Cap. IV. Summi Pontificis Alexandri VII. auctoritate evincitur sistema probabilisticum pugnare cum lege evangelica, 37.
- Cap. V. Ven. Innocentii XI. Pontificis summi auctoritate Probabilismus evincitur improbat, 38.
- Cap. VI. Aliis rationum momentis Probabilismus profigitur, 40.
- Cap. VII. Expenduntur paradoxa Probabilistarum, 41.
- §. 1. Paradoxon primum: Melior est conditio possidentis, ibid.
- §. 2. Paradoxon secundum: Lex dubia non est lex, ibid.
- Cap. VIII. Absurda gravissima quae necessario consequuntur Probabilismum, 43.
- §. 1. De ignorantia, ejusque divisione, ibid.
- §. 2. Datur ne ignorantia invincibilis cuiuscumque juris naturalis? ibid.
- §. 3. Paradoxon primum ignorantiae probabilisticae, nullum nempe dari peccatum absque actu ad advertentiam, 43.
- §. 4. Alterum paradoxon ignorantiae probabilisticae, peccatum philosophicum, 44.
- §. 5. Paradoxon tertium ignorantiae Probabilisticae, summo per mirificum, & universa antiquitati inauditum, ibid.
- Cap. IX. Auctoritate Theologorum Probabilismus improbat, 45.
- Cap. X. Licetum esse amplecti opinionem evidenter probabiliorum pro libertate, relicta minus probabili tutiore pro lege, 47.
- Cap. XI. Adhuc ad Confessarios, ibid.

THEOLOGIA CHRISTIANA
DOGMATICO-MORALIS.

LIBER III.

IN PRIMUM DECALOGI MANDATUM.

DISSERTATIO I.

De Fide, & Spe.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatae ab Ecclesia in materia fidei, 48.
- Cap. II. Census propositionum quae videntur laxae, ex Cassianis decretarum, 49.
- Cap. III. De fide, & ejus divisione, 50.

- Quaest. 1. Quid sit fides? ibid.
- Quaest. 2. Quotuplex sit fides? ibid.
- Quaest. 3. Quodnam sit, & quotuplex objectum fidei, ibid.
- Quaest. 4. Fides qua quis certo credit sibi esse peccata remissa, est ne fides theologica ad salutem necessaria? ibid.
- Quaest. 5. Quae ab Ecclesia credenda proponuntur ut à Deo revelata, sunt ne evidenter credibilia? ibid.
- Quaest. 6. Pia voluntatis affectio procedere ne fidem debet? ibid.
- Quaest. 7. Quinam sunt homines apti ad fidem theologiam, ibid.
- Cap. IV. De necessitate credendorum, 51.
- Quaest. 1. Utrum necessaria fides sit ad salutem? ibid.
- Quaest. 2. Quinam articuli credendi sunt necessitate media? ibid.
- Quaest. 3. Ignoranti mysteria Trinitatis, & Incarnationis neganda ne absolutio est? ibid.
- Quaest. 4. Quanam sunt fidei capita quae vi praecepti credere adulti obstringuntur? ibid.
- Cap. V. Quanam scire fideles debeant eorum quae mores instituunt, & Christianorum vitam conformant ad exemplar Magistri nostri Jesu Christi, 52.
- Quaest. 1. Quanam sunt praecepta & media quae Deus jubet pro formandis moribus, quae scire Christiani obstringuntur? ibid.
- Quaest. 2. Excusari ne fideles aliqui rudes possunt ob ingenii hebetudinem à notitia quorundam articulorum, 53.
- Quaest. 3. Satisfaciunt ne fidei praecepto fideles qui Symbolum, decem Decalogi praecepta, orationem dominicam, & angelicam salutationem latine discunt, quando sunt lingua latinae profusus ignari? ibid.
- Quaest. 4. Quandonam fideles elicere actus internos fidei obstringuntur? ibid.
- Cap. VI. De praecepto divino, & ecclesiastico consentendi doctrinam christianam tum fidei, tum morum? 54.
- Quaest. 1. Datur ne praeceptum consentendi exteriori fidem christianam? ibid.
- Quaest. 2. Qui interrogatur de fide catholica, peccat ne, si taceat? ibid.
- Quaest. 3. Licetum ne est aliquando tyrannum fugere, ut coactio ad fidem consentendam evitetur? ibid.
- Quaest. 4. Qui curam animarum habent, teneantur ne fidei professionem palam edere? ibid.
- Quaest. 5. Negaret ne fidem qui negaret se esse Christianum? ibid.
- Quaest. 6. Peccant ne contra praeceptum consentendi fidei qui erubescunt publicam confessionem doctrinae quae mores regit, 55.
- Quaest. 7. Licet ne aliquando falsam simulare religionem verbis, aut factis? ibid.
- Cap. VII. De infidelitate, ejusque variis speciebus virtuti fidei oppositis, 56.
- Quaest. 1. Tolerari ne infideles licite queunt inter Catholicos? ibid.

Quaest.

- Quaest. 2. Potest ne Ecclesia aut seipsa immediate, aut Principum ope infideles non subditos ad fidem suscipiendam cogere? ibid.
- Cap. VIII. De communicatione fidelium cum infidelibus, ibid.
- Cap. IX. De haeresi, & apostasia à fide, & poenis in haereticos latis, 57.
- Quaest. 1. Utrum dubius in fide, haereticus habendus sit? ibid.
- Quaest. 2. Quid sit apostasia? 58.
- Quaest. 3. Quanam sunt poenae in haereticos latae? ibid.
- Quaest. 4. Quinam subjacent poenis latis in haereticos? ibid.
- Quaest. 5. Lata ne excommunicatio est in credentes, fautores, receptatores, & defensores haereticorum? ibid.
- Quaest. 6. Permissum ne Catholicis est disputare cum haereticis? ibid.
- Cap. X. De libris prohibitis, ibid.
- Cap. XI. Virtutis spei theologicae notio, objectum, subiectum, praeceptum, & tempus quo urget obligatio, 59.
- Quaest. 1. Quid sit spes theologica? ibid.
- Quaest. 2. Datur ne spei praeceptum? 60.
- Quaest. 3. Datur ne timoris praeceptum? ibid.
- Quaest. 4. Quanam sunt vitia spei opposita? ibid.

DISSERTATIO II.

De Charitate erga Deum.

- Cap. I. Census propositionum proscriptarum, ibid.
- Cap. II. Inventarium propositionum quae laxae videntur, 61.
- Cap. III. Charitatis theologicae notio, objectum, praerogativa, & praeceptum, 62.
- Quaest. 1. Quid sit charitas ejusque objectum? ibid.
- Quaest. 2. Urget ne praeceptum amandi Deum? ibid.
- Quaest. 3. Amor quem praeceptum hoc imperat, debet ne esse appetitivus, vel etiam intensivus? 63.
- Cap. IV. Tempora designantur in quibus hoc praeceptum amandi Deum urget, ibid.
- Quaest. 1. Obligat ne praeceptum istud aliquo determinato tempore? ibid.
- Quaest. 2. Satis ne est semel in vita actum amoris Dei elicere? ibid.
- Quaest. 3. Obligat ne hoc praeceptum singulis dumtaxat quinquenniis? 64.
- Quaest. 4. Obligat ne praeceptum istud per se in primo usus rationis instanti? ibid.
- Quaest. 5. Frequenter ne ad actus amoris Dei obligat charitatis praeceptum? ibid.
- Quaest. 6. An satis sit semel in anno actus charitatis elicere? 65.
- Quaest. 7. Utrum ex praecepto charitatis omnes adstringantur dirigere opera sua in Deum? 66.
- Cap. V. Confectaria quae theologiarum virtutum Tom. I.

- exercitia, & officia suadent, ibid.
- §. 1. Qua ratione fidei excellentia, & exercitium suadedum, ibid.
- §. 2. Spei Christianae exercenda rationes, 67.
- §. 3. Charitatis exercenda regula, 68.

DISSERTATIO III.

De Charitate erga proximum.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatae adversus charitatem proximi, 69.
- Cap. II. Propositiones laxae Cassianarum, ibid.
- Cap. III. De praecepto divino, quo jubemur actu interno charitatis proximum diligere, 70.
- Quaest. 1. Datur ne praeceptum diligendi proximum? ibid.
- Quaest. 2. Praeceptum istud obligat ne ut peculiaribus internis actibus proximum diligamus? ibid.
- Quaest. 3. Actus quo diligere proximum jubemur, debet ne esse distinctus ab actu amoris quo Deum diligimus? ibid.
- Quaest. 4. Obligat ne per se hoc praeceptum ad proximi dilectionem? 71.
- Quaest. 5. Quomodo diligere debes proximum sicut teipsum? ibid.
- Quaest. 6. Quis ordo in charitate servandus? ibid.
- Quaest. 7. Qui sunt in dilectione praeservandi? 72.
- Cap. IV. De inimicorum dilectione, ibid.
- Quaest. 1. In lege veteri urgebat ne praeceptum diligendi inimicos? ibid.
- Quaest. 2. Quanam benevolentia signa inimicis exhibenda? ibid.
- Quaest. 3. Offensori petenti pacem tenetur ne offensus signa dilectionis exhibere? 73.
- Quaest. 4. Astringitur ne offensus non solum odium deponere, sed etiam satisfactionem remittere, & compensationem? ibid.
- Quaest. 5. Licetum ne est de malo proximi gaudere ob bonum quod inde nobis obvenit? ibid.
- Cap. V. De elemosyna corporali, ibid.
- Quaest. 1. Quid sit elemosyna? ibid.
- Quaest. 2. An iure naturali & divino elemosyna imperetur? ibid.
- Cap. VI. Selecta Patrum testimonia, quibus ad elemosynam divites urgentur, & istorum excusationes vanae refelluntur, ibid.
- Cap. VII. De tempore quo elemosyna praeceptum urget. Variæ quaestiones resolvuntur, 77.
- Quaest. 1. Extrema necessitate laborantis astringuntur ne divites succurrere non modo ex superfluis, sed etiam ex necessariis statui? ibid.
- Quaest. 2. Tenentur ne divites captivos apud Turcas, alioque infideles redimere? ibid.
- Quaest. 3. Divites qui extrema penuria laboranti dat mutuo pecuniam, satisfaciunt praecepto elemosynae? 78.

§§

Quaest.

- tur ne paterna irratione? ibid.
 Quæst. 11. Tutores, & curatores possunt ne vota impuberum, & minorum irritare? ibid.
 Quæst. 12. Valene mater filiorum impuberum, & filiarum vota irritare? ibid.
 Quæst. 13. An maritus uxoris vota post matrimonium edita irritare queat? ibid.
 Quæst. 14. Irritare ne domini valent serorum vota? 134.
 Quæst. 15. Viget ne in Ecclesia facultas dispensandi ab obligatione votorum? ibid.
 Quæst. 16. Quibus jure ordinario competit facultas dispensandi in votis? ibid.
 Quæst. 17. Qui in aliis dispensationem à voto impertiunt, possunt ne sibi ipsis idem privilegium applicare? ibid.
 Quæst. 18. An Prelati regulares valeant dispensare cum suis subditis in votis editis cum licentia majorum Prelatorum? ibid.
 Quæst. 19. An Confessarii regulares dispensare in votis hominum secularium valeant? ibid.
 Quæst. 20. Quid dicendum de votis reservatis summo Pontifici? ibid.
 Quæst. 21. Quomodo intelliguntur reservata vota tripliciter peregrinationis? 135.
 Quæst. 22. An ad validam, licitamque dispensationem causa rationabilis requiratur? ibid.
 Quæst. 23. Quenam sunt legitime dispensationis cause? ibid.
 Quæst. 24. Quid sit voti commutatio, & quis commutare vota queat? 136.
 Quæst. 25. An in votorum commutatione servanda sit æqualitas materia? ibid.
 Quæst. 26. Quis causa requiritur ad licitam, validamque commutationem? ibid.
 Quæst. 27. Quid dicendum de commutatione votorum vi Jubilæi, aut Bullæ Cruciatæ? ibid.
 Quæst. 28. An votum erogandi elemosynam tali Ecclesie, vel tali pauperi, possit illius post acceptionem commutari virtute Jubilæi, aut Bullæ Cruciatæ? ibid.
 Quæst. 29. Licet ne regressus est ad priorem materiam post factam legitimam commutationem? 137.

LIBER IV.

LII. ET IV. DECALOGI MANDATUM.

DISSERTATIO I.

De Blasphemia, & juramento.

- Cap. I. Recensentur propositiones ab Ecclesia proscriptæ in materia juramenti, ibid.
 Cap. II. Recensentur propositiones laxæ quas non pauci docent in materia blasphemie, & juramenti, ibid.

Cap. III. De blasphemia, 140.

- Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit blasphemia? ibid.
 Quæst. 2. Est ne blasphemia genere suo peccatum mortale? ibid.
 Quæst. 3. Variæ ne sunt blasphemandi formulae? ibid.
 Quæst. 4. Quæ sunt pœna in blasphemos constituta? ibid.
 Quæst. 5. Qui blasphemos audit, debet ne eos ad judicem deferre? ibid.
 Quæst. 6. Quomodo se gerere cum blasphemis Confessarii debeant? ibid.
 Cap. IV. De juramento, variisque jurandi formulis. Laxa P. Tamburini doctrina rejicitur, 141.

Quæst. 1. Quid sit juramentum, & quamnam jurandi formula? ibid.
 Quæst. 2. An jurent homines passim agentes, Par Dios, ut Hispani; Per Dio, ut Itali; Par Dio, ne Siculi, seu per Deum ita est? ibid.
 Quæst. 3. An qui passim nomen Dei assumunt in vanum, licet nihil affirmant, aut negent, peccent moraliter? 142.

Cap. V. Juramentorum divisiones, & conditiones explicantur, ibid.

- Quæst. 1. Quot sunt juramenti conditiones? ibid.
 Quæst. 2. An qui in re levissima falsum jurat, peccet mortaliter? 143.
 Quæst. 3. Licetum ne est rem quam probabilem tantum esse judicas, jurare ut veram? ibid.
 Quæst. 4. Quæ certitudo requiratur ad juramentum? ibid.
 Quæst. 5. An defectus justitiæ in juramento assertorio sit peccatum mortale? ibid.

Cap. VI. De juramento promissorio, ibid.

Quæst. 1. An defectus veritatis de presenti, vel de futuro in juramento promissorio semper sit peccatum mortale? ibid.

Quæst. 2. An mortaliter peccet contra Religionem qui jurat se aliquid grave peccatum patraturum? 144.

Cap. VII. De juramento dolo, & equivoco, & amphibologico, & de restrictionibus mentalibus, ibid.

§. 1. Quid senserint posteriores Theologi post damnatas theses ab Innoc. XI. 146.

§. 2. Vera doctrina proponitur, & paucis refellitur doctrina plurium recentiorum, 147.

Cap. VIII. De perjurio, & juramenti interpretatione, & dispensatione, 148.

- Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit perjurium? ibid.
 Quæst. 2. Quot modis juramentum cessat? 149.

Cap. IX. De adjuratione, & exorcismo, ibid.

DISSERTATIO II.

De Honorandis parentibus.

Cap. I. Propositiones damnatæ, & laxæ, 150.
 Cap.

- Cap. II. De pietate filiorum in parentes, ibid.
 Quæst. 1. Peccant ne filii contra hoc præceptum, si parentibus grave malum desiderant? ibid.
 Quæst. 2. Quid dicendum de opinione Leandri, & plurium aliorum Casuistarum iniquitium, possit filium ob finem adeundi hereditatem mortem exoptare parentibus? 151.
 Cap. III. De obedientia filiorum parentibus debita, 152.
 Quæst. 1. Quæ sunt præcipua officia quæ præcipere parentes filiis valent, & in quibus obedire filiis parentibus debent? ibid.
 Quæst. 2. Possunt ne filii, in votis parentibus, licite matrimonium inire? ibid.
 Quæst. 3. Peccant ne filii qui parentes abducunt ne testamentum condant? ibid.
 Quæst. 4. Quid in necessitate corporali parentibus præstare filii debeant? ibid.
 Cap. IV. De officiis parentum in filios, ibid.
 Quæst. 1. Quid nomine alimentorum, quæ præbere filiis parentes debent, intelligitur? 153.
 Quæst. 2. Peccant ne parentes, si filios suos alendos in hospitali exponant? ibid.
 Quæst. 3. Tenetur ne pater alimenta dare filio naturali? ibid.
 Quæst. 4. Tenentur ne matres proprio lacte filios alere? ibid.
 Quæst. 5. Occurrunt ne cause cur pater denegare filiis alimenta queat? 154.
 Cap. V. De obligatione mariti erga uxorem, & uxoris erga maritum; & de mutuo fructum, & fororum debito, ibid.
 Quæst. un. Tenetur ne maritus alimenta uxori præbere? ibid.
 Cap. VI. De officiis Ecclesiasticorum, & Principum erga subditos; & de istorum erga hos Superiores cultu & obsequio; item de serorum debito erga dominos, & istorum in servos & famulos, 155.
 Quæst. un. Servi tenentur ne comitari dominos ad fornicandum? ibid.

LIBER V.

IN V. VI. ET IX. DECALOGI PRÆCEPTUM.

DISSERTATIO I.

De Homicidio, duello, & bello.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatæ ab Alexand. VII. & Ven. Innoc. XI. 156.
 Cap. II. Propositiones quasdam laxæ, ibid.
 Cap. III. Quid prohibeat quintum Decalogi mandatum Non occides. Quam grave sit homicidii scelus. De potestate Principum in facinorosos, 158.
 Quæst. 1. Undè habeantur supræmæ potestates facultatem occidendi facinorosos? ibid.

- Quæst. 2. Possunt ne Principes conferre cuilibet privato potestatem occidendi bannitos, proposito præmio? ibid.
 Quæst. 3. Utrum judex damnare possit ad mortem eum quem testes evincunt reum, si ipse privatim novit innocentem? ibid.
 Cap. IV. De homicidio privata auctoritate perpetrato, 159.
 Quæst. 1. Licetum ne sit marito uxorem in adulterio deprehensam occidere? ibid.
 Quæst. 2. Licetum ne est homicidium ob propria vitæ defensionem? ibid.
 Quæst. 3. Licita ne sit calumniatoris occisio? ibid.
 Quæst. 4. Occidendus ne sit calumniator ob defensionem honoris magni momenti, cum moderamine inculpatae tutelæ? ibid.
 Quæst. 5. Licita ne est hominis invasoris occisio ob conservationem bonorum temporalium? 160.
 Quæst. 6. Licita ne est occisio invadentis pudicitiam? 162.
 Quæst. 7. Licetum ne erit se ipsum occidere? ibid.
 Quæst. 8. Licita ne est alicujus membri mutilatio? ibid.
 Quæst. 9. Quid de homicidio casuali dicendum sit? ibid.
 Cap. V. De Duello, ibid.
 §. 1. Recensentur propositiones damnatæ in materia duelli à Benedicto XIV. ibid.
 §. 2. Quid sit duellum, 163.
 §. 3. Animadversiones in primam propositionem damnatam à Benedicto XIV. ibid.
 §. 4. Animadversiones in secundam damnatam thesim, 165.
 §. 5. Animadversiones in tertiam thesim, ibid.
 §. 6. Animadversiones in quartam proscriptam thesim. Idea status naturalis quam perhibet P. Daniel Stadler, arbitraria, & commentitia, ibid.
 §. 7. Animadversiones in quintam proscriptam thesim, 166.
 Cap. VI. De bello, 167.
 Quæst. 1. Quid, & quotuplex sit bellum? ibid.
 Quæst. 2. An utrumque bellum licitum sit? ibid.
 Quæst. 3. Quæ sint conditiones ad bellum justitiam necessariae, & qui possint illud indicere? ibid.
 Quæst. 4. Utrum Princeps habens opinionem probabilem quod sibi aliquid regnum, vel civitas debeatur, possit bellum indicere Principi possessori? ibid.
 Quæst. 5. Utrum Rex catholicus in bello justo contra alios catholicos vocare in auxilium queat gentiles, & infideles? 168.
 Quæst. 6. Licetum ne est Clericis, & Religiosis in bello justo propria manu pugnare? ibid.
 Quæst. 7. Licetum ne est Christianis captivis timore mortis percussis pro infidelibus pugnare adversus Christianos? ibid.

Quæst.

- Quæst. 8. Qui modus servandus in bello peragendo sit? ibid.
 Quæst. 9. Quanam sunt peccata que patrari in bello solent? ibid.
 Quæst. 10. Licetum ne est in bello iusto innocentes fontibus permixtos occidere? ibid.
 Quæst. 11. Licetum ne sunt repressalia? 169.

DISSERTATIO II.

De Luxuria, ejuisque speciebus.

- Cap. I. Propositiones damnatae ab Alexandro VII. & Innocentio XI. ibid.
 Cap. II. Propositiones laxae Casuistarum quorundam, ibid.
 Cap. III. De luxuria, & ejuisdem speciebus, atque de castitate opposita, quae hoc mandato iubetur, 173.
 Quæst. 1. Quid prohibet hoc præceptum, Non cohaberis, ibid.
 Quæst. 2. Quid sit luxuria, ibid.
 Quæst. 3. Quae sunt luxuriae filiae, & species, ibid.
 Quæst. 4. Utrum sextum præceptum præcipiat castitatem, ibid.
 Quæst. 5. In quo sita sit virginitatis notio, ibid.
 Quæst. 6. Qua ratione virginitas amittitur, ibid.
 Cap. IV. De fornicatione, & concubinato, ibid.
 Quæst. 1. Quid sit fornicatio, & quo jure prohibita, ibid.
 Quæst. 2. In quo differt concubinatus à fornicatione, 174.
 Quæst. 3. Absolvendus ne est concubinarium antequam concubinam dimittat, ibid.
 Quæst. 4. Peccatum ne grave est aspectus membrorum turpium sive viri, sive mulieris, ibid.
 Cap. V. De choreis virorum, & mulierum, & de theatrorum, seu comœdiarum frequentia. De conversatione hodierna promiscua, de osculis, tactibus, & amplexibus, ibid.
 Quæst. 1. Sunt ne choreæ hodiernæ occasione peccandi adeo propinque, ut christiani communiter loquendo, & aliquo casu excepto, seu gravi culpa abstinere ab iisdem debeant, ibid.
 Quæst. 2. Licetum ne est adesse theatri, & comœdiis nostris temporis, 176.
 Quæst. 3. Quid de hodierna conversatione virorum, & foeminarum dicendum, 178.
 Quæst. 4. Quandonam verba turpia, oscula, amplexus, tactus sunt peccata mortalia, ibid.
 Quæst. 5. Quid sit detectatio morosa, & an sit peccatum mortale, ibid.
 Quæst. 6. Utrum vellicare genas, & tangere mamillas mulierum sit peccatum mortale, 179.

- Cap. VI. De stupro, raptu, adulterio, incestu, & sacrilegio, ibid.
 Quæst. 1. Quid sit stuprum, ibid.
 Quæst. 2. Quae pœnæ constitutæ sunt in stupratoribus, ibid.
 Quæst. 3. Quid sit raptus, ibid.
 Quæst. 4. Quid sit adulterium, ibid.
 Quæst. 5. Quid sit incestus, ibid.
 Quæst. 6. Quid sit sacrilegium, 180.
 Cap. VII. De flagitiis contra naturam, ibid.
 Quæst. 1. Dissertunt ne specie hæc flagitia, ibid.
 Quæst. 2. Quid sit pollutio, ibid.
 Quæst. 3. Pollutio voluta in causa peccatum ne mortale est, ibid.
 Quæst. 4. Quid sit sodomia, 182.
 Quæst. 5. Quid sit bestialitas, ibid.
 S. unic. De remediis luxuriae, ibid.

LIBER VI.

IN VII. VIII. ET X. DECALOGI MANDATUM.

DISSERTATIO I.

De Furto.

- Cap. I. Propositiones damnatae ab Innocentio XI. 183.
 Cap. II. Propositiones laxae Casuistarum, ibid.
 Cap. III. De furti notionem, & divisionem de rapina, de quantitate ad furtum grave requisita, & de furtis munitis, 185.
 Quæst. 1. Quid, & quocumque sit furtum, ibid.
 Quæst. 2. Quenam sit quantitas necessaria ad furtum mortale, ibid.
 Quæst. 3. Quid de furtis minutis dicendum, 186.
 Quæst. 4. Plures ab eodem modica surripiunt: peccant ne singuli mortaliter, ibid.
 Quæst. 5. Quando plures scorsim modica furantur, quorum quilibet scit, & advertit ab aliis modica surripi, absque tamen communi consilio, peccant ne singuli mortaliter, ibid.
 Quæst. 6. Licetum ne est in extrema necessitate furari, ibid.
 Quæst. 7. Licetum ne est in necessitate gravi furari, ibid.
 Cap. IV. De occulta compensatione, 187.
 Quæst. 1. Quid sit compensatio, ibid.
 Quæst. 2. Licita ne est occulta compensatio, & quae sint ejuisdem conditiones, ibid.
 Cap. V. De furtis domesticorum, 188.
 Quæst. 1. Peccant ne filii qui bona furantur parentibus, ibid.
 Quæst. 2. Furtum ne perpetrant uxores quæ bona mariti surripiunt, ibid.
 Quæst. 3. Quid de furtis Religiosorum, 189.

DISSERTATIO II.

De Falso testimonio.

- Cap. I. Propositiones laxae Casuistarum, ibid.
 Cap. II. De falso testimonio, octavo præcepto vetito, & de mendacio, 190.
 Quæst. 1. Quid sit falsum testimonium? ibid.
 Quæst. 2. Quid sit mendacium? ibid.
 Quæst. 3. Sit ne semper mendacium, etiam ob finem bonum prolatum, malitia infectum? ibid.
 Cap. III. De contumelia, susurratione, derisione, maledictione, & detractione, ibid.
 Quæst. 1. Quid sit contumelia? ibid.
 Quæst. 2. Quid sit susurratio? 191.
 Quæst. 3. Quid sit derisio? ibid.
 Quæst. 4. Quid sit maledictio? ibid.
 Quæst. 5. Quid sit detraçtio? ibid.
 Quæst. 6. Est ne peccatum grave conficere libellos famosos? ibid.
 Quæst. 7. Qui crimen publicum in uno loco scit, peccat ne, si narret illud in alio loco ubi non est publicum? 192.
 Quæst. 8. Est ne peccatum detractionis traducere Theologos ut Rigoristas, vel Laxones? ibid.
 Quæst. 9. Peccat ne qui detraçtor audit? ibid.
 Quæst. 10. Quid de secreti revelatione dicendum? ibid.
 Cap. IV. De iudicio temerario suspicionem, & dubitationem, 193.
 Quæst. 1. Quid sit iudicium temerarium? ibid.
 Quæst. 2. Quid sit suspicio? ibid.
 Quæst. 3. Quomodo dubia in meliorem partem sunt interpretanda? ibid.
 Cap. V. De restitutione famæ denigratæ per detractionem, 194.
 Quæst. 1. Necessaria ne est famæ laesa restitutio ad salutem æternam obtinendam? ibid.
 Quæst. 2. Mortuo detraçtore transit ne ad hæredes debitum restitutionis? ibid.
 Quæst. 3. Quanam sit modus restituenda famæ? ibid.
 Quæst. 4. Occurrunt ne causæ quæ à restitutione famæ excusent? ibid.
 Cap. VI. Pauca perstringuntur de nono, & decimo mandato, 195.

LIBER VII.

IN QUINQUE ECCLESIE PRÆCEPTA.

DISSERTATIO I.

De Festorum sanctificatione.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatae, ibid.
 Cap. II. Propositiones laxae plurium Casuistarum, ibid.

- Cap. III. De obligatione servandi festos dies, 197.
 Quæst. 1. Observatio festorum obligat ne sub mortali? ibid.
 Quæst. 2. Quanam teneantur dies festos observare? ibid.
 Cap. IV. De operibus servilibus vetitis diebus festis? 198.
 Quæst. 1. Quanam sunt opera servilia vetita diebus festis, ibid.
 Quæst. 2. An qui peccat moraliter diebus festis, graviter violent præceptum sanctificationis festi? ibid.
 Quæst. 3. Quanam sunt opera mechanica servilia diebus festis vetita? ibid.
 Quæst. 4. Quid de operibus naturalibus, Religionis, & pietatis dicendum? 199.
 Quæst. 5. Licetum ne est mercatus, & iudicia forentia diebus festis exercere? 200.
 Cap. V. De causis excusantibus ab observantia præcepti prohibentis opera servilia die festo, ibid.
 Quæst. 1. Quæ temporis parvitas excusat à transgressione præcepti vetantis opera servilia? ibid.
 Quæst. 2. Quæ necessitas excusat laborantes die festo? ibid.
 Cap. VI. De Missa audienda diebus festis, aliisque pietatis operibus peragendis, 201.
 Quæst. 1. Qui notabilem Missæ partem audire neglexerit, graviter ne peccaret? ibid.
 Quæst. 2. Quæ presentia requiritur ad Missam audiendam? ibid.
 Quæst. 3. Quæ attentio, & intentio requiratur ut impleatur præceptum Missæ audiendæ? ibid.
 Quæst. 4. An Christiani diebus dominicis præter Missæ auditionem teneantur interesse vesperis, conciones audire, aliaque pia opera exercere? ibid.

DISSERTATIO II.

De Jejunio.

- Cap. I. Propositiones damnatae ab Alex. VII. 202.
 Cap. II. Propositiones laxae Casuistarum, ibid.
 Cap. III. De præcepto jejunii ecclesiastici, 206.
 Quæst. 1. Quid sit jejunium ecclesiasticum, & quanam ejus partes? ibid.
 Quæst. 2. Quos cibos sub carnis nomine Ecclesia prohibeat? ibid.
 Quæst. 3. Quandonam licetum est tempore jejunii carnes comedere? ibid.
 Quæst. 4. Quid de hodiernis dispensationibus ad esum carnis dicendum? ibid.
 Quæst. 5. Dispensatio abstinencia à carnibus infert ne dispensationem à jejunio? ibid.
 Quæst. 6. Quot peccata committit qui diebus jejuniæ carnes comedit? ibid.
 Cap. IV. De abstinentia à lactiniciis, unica comestura,

- ra, & collatiuncula serotina, 207.
- Quæst. 1. Obligat ne sub gravi culpa abstinentia à lacticiis? ibid.
- Quæst. 2. Necessaria ne est observantia unica comestura in jejuniis ecclesiastico, & qua hora peragenda? ibid.
- Quæst. 3. Licitane est collatiuncula serotina? ibid.
- Quæst. 4. An potus chocolatis licitus sit tempore jejunii? ibid.
- Cap. V. De personis subjectis jejuniis, & de causis excusantibus, 209.
- Quæst. 1. Quo ætatis anno juvenes subjecti sunt jejunii præcepto? ibid.
- Quæst. 2. Senes expleto anno sexagesimo astringuntur ne præcepto jejunii, si firmæ sint valetudinis? ibid.
- Quæst. 3. Qui non potest totum jejunium implere, tenetur ne ad partem? & utrum sapienti modica comedentes graviter peccent? ibid.
- Quæst. 4. Quanam sunt causæ à jejunio excusantes? 210.
- Quæst. 5. An conjugati liberi sint à jejunio, ut solvant debitum conjugale? ibid.
- Quæst. 6. Quisnam labor à jejunio excuset? ibid.
- Quæst. 7. Utrum Concionatores excusentur à jejunio? ibid.
- Quæst. 8. Quanam opera comitari jejunia Christianorum debent? ibid.

DISSERTATIO III.

De tertio, & quarto præcepto Ecclesiæ, nempe, annuæ confessionis, & paschalis communionis.

- Cap. I. Recensentur propositiones damnatæ, 211.
- Cap. II. Ecclesia præceptum edidit quod per se obligat omnes fideles ad peccatorum confessionem singulis annis, ibid.
- Quæst. 1. Qua anni parte obligat hoc præceptum? ibid.
- Quæst. 2. An præceptum impletur per confessionem invalidam? ibid.
- Cap. III. De illis qui huic præcepto subjecti sunt, & de causis excusantibus? ibid.
- Quæst. 1. Quo ætatis anno tenentur pueri confiteri, ibid.
- Quæst. 2. Quanam sunt causæ ab hoc præcepto excusantes? 212.
- Quæst. 3. Fidelis qui ignorat idioma Confessarii, tenetur ne confiteri per interpretem? ibid.
- Quæst. 4. Quæ pena imposita sunt omittentibus implere præceptum annuæ confessionis? ibid.
- Cap. IV. De communione paschali, ibid.
- Quæst. 1. Datur ne præceptum communionis paschalis? ibid.

- Quæst. 2. Qua anni parte urget hoc præceptum? ibid.
- Quæst. 3. An qui prævidet se non posse infra intervallum paschale communionem suscipere, teneatur illam anticipare? ibid.
- Quæst. 4. An qui indignè communicant, hoc præceptum impleant? 213.

DISSERTATIO IV.

De Decimis quinto Ecclesiæ præcepto impositis.

- Cap. I. Decimarum notio, origo, & solvendarum obligatio, ibid.
- Quæst. 1. Quid sint decimæ, & quanam earum origo? ibid.
- Quæst. 2. Quot sunt decimarum genera? ibid.
- Quæst. 3. An jure tantum ecclesiastico decimæ in lege gratiæ solvantur? ibid.
- Quæst. 4. Quinam solvere decimas debent? ibid.
- Cap. II. De quibus rebus decimæ tam personales quam prædiales, quove tempore solvi debeant, 214.
- Quæst. 1. De quibus lucris solvenda decimæ personales sint? ibid.
- Quæst. 2. De quibus rebus decimæ prædiales solvenda sunt? ibid.
- Quæst. 3. An peccent qui decimas non solvunt? ibid.
- Quæst. 4. Latæ ne sunt aliqua pena contra defraudantes decimas? ibid.
- Quæst. 5. Quibus Ecclesiis, & personis solvenda decimæ sunt? ibid.
- Cap. III. De primitiis, 215.

LIBER VIII.

DE OFFICIIS HOMINUM, SEU DE ACTIBUS humanis, atque de lege, tum naturali, tum positiva: item de vitiis, & peccatis.

DISSERTATIO I.

De Officiis hominum.

- Cap. I. De officiis voluntariis, & liberis, ibid.
- Quæst. 1. Quid sit officium voluntarium? ibid.
- Quæst. 2. Quotuplex voluntarium? ibid.
- Quæst. 3. Quot sint involuntarii cause? ibid.
- Quæst. 4. Quomodo ea quæ fiunt ex metu, sint involuntaria? 216.
- Quæst. 5. Quæ sunt ex concupiscentia, sunt ne involuntaria? ibid.
- Quæst. 6. Quid requiritur ut voluntas libere agat? ibid.

Quæst.

- Quæst. 7. Utrum ex parte solius objecti proficiatur voluntatis necessitas? ibid.
- Quæst. 8. In quo sita est harmonia, & ordo actuum humanorum? 217.
- Cap. II. De actuum humanorum moralitate, ibid.
- Quæst. 1. Sita ne est actuum humanorum moralitas in libertate, an in denominatione extrinsecâ? ibid.
- Quæst. 2. Unde actus morales speciem capiant? ibid.
- Quæst. 3. Utrum dentur actus indifferentes in individuo? 218.
- Quæst. 4. Obligat ne sub gravi lex humana? 224.
- Quæst. 5. Leges injustæ pariunt ne obligationem? ibid.
- Quæst. 6. Unde colligenda sit gravis obligatio legis? ibid.
- Quæst. 7. Quid de lege pœnali dicendum est? ibid.
- Quæst. 8. Unde nam argui potest legem pœnalem mixtam obligare sub gravi culpa? ibid.
- Quæst. 9. An leges in præsumptione fundatæ obligent in conscientia? 225.
- Cap. VII. De lege tributorum, ibid.
- Quæst. un. Lex tributorum obligat ne in conscientia? ibid.

DISSERTATIO II.

De lege tum naturali, tum positiva.

- Cap. I. De lege in communi. Unde suam repetat originem. Eiusdem notio, & divisio, ibid.
- Quæst. un. Sit ne in Deo lex æterna, & quid sit lex ista? 219.
- Cap. II. De lege naturali, & præceptis in eadem contentis. De ejusdem immutabilitate, & dispensatione, ibid.
- Quæst. 1. Quid sit lex naturalis? ibid.
- Quæst. 2. Utrum detur homo exlex, & an bonitas, & turpitudine instet rebus ante omnem legem formalem? ibid.
- Quæst. 3. Quæ præcepta continentur in lege naturali? 220.
- Quæst. 4. Lex naturalis est ne immutabilis? ibid.
- Quæst. 5. Quæ sunt nature juris, possunt ne aliqua potestate dispensari? ibid.
- Quæst. 6. Potest ne Deus sua absoluta potestate, dispensare in aliquibus juris nature præceptis? ibid.
- Quæst. 7. Quid sit jus gentium? 221.
- Cap. III. De lege positiva divina, ibid.
- Cap. IV. De lege positiva humana, 222.
- §. 1. Legum humanarum fundamentum humana societas, ibid.
- §. 2. De jure civili, publico, & privato, ibid.
- §. 3. De jure canonico, seu ecclesiastico, ibid.
- Cap. V. De potestate leges condendi, & de personis eidem subjectis, ibid.
- Quæst. 1. Utrum Princeps supremi, æque ac subditi, subjecti legibus à se latis sint? 223.
- Quæst. 2. Pueri septuagenarii, infideles, amentes, ebrii, subjecti ne legibus sunt? ibid.
- Quæst. 3. Quomodo Clerici, peregrini, & advenæ subjecti sint legibus suæ patriæ, & locorum per quæ transierunt? ibid.
- Cap. VI. De legum humanarum effectibus, & vi obligandi, ibid.
- Quæst. 1. Qui sunt legis effectus? ibid.
- Quæst. 2. Quanam sit legis humana materia? ibid.
- Quæst. 3. Valent ne legislatores humani, sive ecclesiastici, sive civiles, actus internos directè, & absolute præcipere? ibid.
- Quæst. 4. Obligat ne sub gravi lex humana? 224.
- Quæst. 5. Leges injustæ pariunt ne obligationem? ibid.
- Quæst. 6. Unde colligenda sit gravis obligatio legis? ibid.
- Quæst. 7. Quid de lege pœnali dicendum est? ibid.
- Quæst. 8. Unde nam argui potest legem pœnalem mixtam obligare sub gravi culpa? ibid.
- Quæst. 9. An leges in præsumptione fundatæ obligent in conscientia? 225.
- Cap. VII. De lege tributorum, ibid.
- Quæst. un. Lex tributorum obligat ne in conscientia? ibid.
- Cap. VIII. De lege irritante, & lege dubia, ibid.
- Quæst. 1. Lex irritans obligat ne in conscientia? ibid.
- Quæst. 2. Qui dubitat existat ne lex, an secus, liber ne à lege est? ibid.
- Quæst. 3. Qui certus de lege, dubitat vero an in hoc particulari casu subjectus legi sit, exemptus ne à lege est? 226.
- Quæst. 4. An homines cum mortis, vel gravis damni periculo teneantur leges servare? ibid.
- Cap. IX. De necessaria intentione legis implende, & de observantia plurium præceptorum unico actu, ibid.
- Quæst. 1. Necessaria ne est aliqua intentio vel expressa, vel virtualis adimplendi præceptum; aut sufficit intentio ponendi rem præceptam? ibid.
- Quæst. 2. Ut quis legem impleat, debet ne finem legis intendere? ibid.
- Quæst. 3. Impleri ne uno actu plura præcepta valent? ibid.
- Quæst. 4. Satisfieri ne potest eodem tempore diversis præceptis? 227.
- Quæst. 5. Qui non potest totum implere opus præceptum, astringitur ne partem quam potest exequi? ibid.
- Cap. X. De legis cessatione, interpretatione dispensatione, & consuetudine, ibid.
- Quæst. 1. Utrum cessante fine legis in particulari cesset lex? ibid.
- Quæst. 2. An cessante negativi fine adæquato legis in particulari cesset lex? ibid.
- Quæst. 3. Quid sit abrogatio legis, & quis abrogare eam valeat? ibid.
- Quæst. 4. Quid sit legis interpretatio? 228.
- Quæst. 5. Quæ regula in interpretatione servanda? ibid.
- Quæst. 6. Quid sit epikeja, & ubi nam locum habeat? ibid.
- Quæst. 7. Quid sit dispensatio à lege? ibid.
- Quæst. 8. Unde colligi possit Prælatum velle dispensare? ibid.
- Quæst. 9. Quibus competat dispensatio à legibus humanis? ibid.
- Quæst. 10. Utrum licita, & valida sit dispensatio absque iusta causa data? ibid.
- Quæst. 11. Quanam sunt causæ iustæ dispensationis? 229.

Quæst.

- Quæst. 12. Quid de dispensatione subreptitia, obreptitia, & per metum extorta dicendum? ibid.
 Quæst. 13. Quibus de causis dispensatio cesset? ibid.
 Quæst. 14. Cessat ne dispensatio ob mortem dispensatoris? ibid.
 Quæst. 15. Quid sit consuetudo, & quotuplex? 230.
 Quæst. 16. Quanam invehere consuetudinem queant, & quanam conditiones necessariae sint? ibid.
 Quæst. 17. Quot sunt conditiones ad veram consuetudinem necessariae? ibid.
 Quæst. 18. Quantum temporis requiritur ad introducendam consuetudinem? ibid.
 Quæst. 19. Quanam sint effectus consuetudinis, & quibus modis cesset? 231.
 Cap. XI. De privilegiis, ibid.
 Quæst. 1. Quid sit privilegium, & quomodo à dispensatione differat? ibid.
 Quæst. 2. Quis impetiri privilegium valet? ibid.
 Quæst. 3. Uti ne privilegiatus potest extra ditionem concedentis privilegio sibi concessit? ibid.
 Quæst. 4. Quomodo interpretanda privilegia sint? ibid.
 Quæst. 5. Quot modis privilegia amittuntur? 232.
 Quæst. 6. Quid de communicatione privilegiorum inter Mendicantes? ibid.
 Quæst. 7. Quid de privilegiis in particulari dicendum? ibid.

DISSERTATIO III.

De peccatis universè, & sigillatim.

- Cap. I. Vitii & peccati notiones, & divisiones, ibid.
 Quæst. 1. Quanam sit peccati finis? ibid.
 Quæst. 2. Quid, & quotuplex sit peccati macula, ibid.
 Cap. II. De distinctione peccati mortalis à veniali. Quorundam Probabilistarum, & plurium scitulo-

rum axiomata reselluntur, 233.

- Quæst. 1. Quomodo peccatum mortale possit definiri in veniale? ibid.
 Quæst. 2. Quomodo veniale fieri mortale possit? 234.
 Quæst. 3. Quæ ignorantia excuset? 235.
 Cap. III. De peccatis originali, comissionis, & omissionis, 236.
 Quæst. 1. Peccatum comissionis consistit ne in aliquo positivo, vel privato? ibid.
 Quæst. 2. In quo situm est peccatum omissionis? ibid.
 Cap. IV. De distinctione specifica, & numerica peccatorum, 237.
 Quæst. 1. unde specifica peccatorum distinctio repetatur? ibid.
 Quæst. 2. An diversitas specifica peccatorum sumatur etiam ex circumstantiis? ibid.
 Quæst. 3. Unde sumatur distinctio numerica peccatorum? ibid.
 Quæst. 4. Qui à venialibus abstinere non satagunt, est ne in periculo labendi in mortalia? 238.
 Cap. V. De septem vitiis capitalibus, ibid.
 §. 1. De superbia omnium vitiorum fonte, ibid.
 Quæst. un. Quid sit superbia? ibid.
 §. 2. De filiabus superbiae, & inanis gloria, 239.
 §. 3. Admonentur Confessarii, frequentem esse superbiam culpam, cuius remedium est christiana humilitas, ibid.
 §. 4. De avaritia, 240.
 §. 5. De luxuria, & gula, 241.
 §. 6. Malitia ira, ejusque sex filiae exponuntur, 242.
 §. 7. De invidia iniquitate, & qua sint illius filiae, ibid.
 Quæst. un. Quid sit invidia? ibid.
 §. 8. De aedia, ejusque filiabus, 243.
 Quæst. un. Quid sit aedia? ibid.

THEOLOGIA CHRISTIANA
DOGMATICO-MORALIS.

LIBER PRIMUS.

APPARATUS AD HANC THEOLOGIAM.

CAPUT I.

De iis, quæ primum omnium scire moderator animarum debet.

QUÆST. I. Animarum medicus scire ne imprimis debet humane naturæ vulnera? Resp. affirmativè. Natura humana pro libero arbitrio hic accipitur, intellectu nempe, & voluntate, non exclusis phantasia, appetitu sensitivo, aliisque affectionibus, quibus homo utitur ad suas exercendas operationes. Accipitur etiam pro corpore ipso, ex cuius diverso temperamento, & varia dispositione, quæque, & sexus differentia, & affectus animi, & motus diversi manant.

II. Primum itaque omnium animarum curator descriptæ naturæ vires, infirmitates, vulnera, inclinationes pravæ callatè apprime necessum est. Hoc patet in medico, qui ut infirmo curando opportuna remedia applicet, ejusdem vires temperamentum, & morbi gravitatem exploratè ferio studet.

III. QUÆST. II. Quanam sit primum peccatum Adæ? Resp. Primum Adæ peccatum superbia fuit, undè cætera crimina tanquam à radice profecta sunt, ut habetur Eccl. x. Initium superbiae hominis, apostatare à Deo: quoniam ab eo, qui fecit illum, recessit. cor ejus: quoniam initium omnis peccati est superbia. Sanct. Thomas evincit 2. 2. q. 163. ad 1. primum Adæ peccatum non potuisse esse nisi superbia: „ Non potuit esse prima „ inordinatio appetitus humani ex hoc quod appetierit aliquid sensibile bonum, in quod carnis „ concupiscentia tendit præter ordinem rationis. „ Relinquitur igitur quod prima inordinatio appetitus humani fuit ex hoc quod aliquid bonum „ spirituale inordinatè appetiit. Undè manifestum est quod primum peccatum primi hominis „ fuit superbia. „ Hujusce superbiae objectum fuit quædam Dei similitudo, regula contempta quam Deus præcipiit; seu fuit appetitus propriæ excellentiæ, subjectione ad Deum rejecta. Peccavit enim tunc nisi erga uxorem Hevam complacentia, & indulgentia, tum inobedientia divini mandati, tum inordinata appetitione comedendi fructum, & visu pulcherrimum, & gustu suavem.

IV. QUÆST. III. Peccatum Adæ pertinet aliquo modo ad ejus posterum? Resp. De fide est omnes homines in Adam peccasse, primumque peccatum in Adæ posterum transfusum esse, quod peccatum originale idcirco appellatur. Quare hæresis reus damnatus Pelagius cum suis discipulis fuit, quod peccatum originale negasset contractum à filiis

Adam. In aliud extremum lapsi sunt Lutherus, & Calvinus, qui peccatum originale contra Pelagianos confitentes, effutierunt, ejusmodi peccato extinctum in genere moris penitus esse liberum hominis arbitrium. Quem errorem anathematice confixit Tridentinum Concilium, sess. 6. can. 5. Non ergo extinctum, sed pluribus & quidem gravibus morbis læsum per peccatum originale est liberum hominis arbitrium.

V. QUÆST. IV. Quanam sunt peccati originalis effectus? Resp. Primum peccati originalis effectus, seu pœna, est privatio justitiæ originalis, qua ornata anima Deo obediebat, & in omnes facultates inferiores dominabatur. Hac perturbata harmonia, & excuso jugo, intestino appetitionum tumultu obfessa remansit anima.

VI. Secundus effectus, seu vulnus, est mentis ignorantia: quam gravissimam plagam, ut explicat S. Augustinus, eam tribuit in partes quatuor. Et primum ipsarum rerum quæ vitæ conservandæ necessariae sunt, ignorantia obducta mens nostra est, inquit Doctor S. lib. 1. de Peccat. merit. & remis. cap. 38. Alterum ignorantia vulnus est mentis hebetudo, & fatuitas, quæ aliquibus ita à nativitate hæret, ut vix discernere, quid sibi profit, quidve obicit, valeant. Difficultas illa maxima scientias comparandi, tertio loco mentem nostram torquet. Quot in tenebris ignorantie torpent, & volutantur, ne acquirendarum scientiarum molestant, ægulumque perferant? Quid quod illi ipsi qui acuminè ingenii præstant, cæcitantur in plurimis quæ aut honestatem, aut turpitudinem actionum spectant? Undique mens nostra tenebris offusa est. Hæc illa opinionum multitudo, & varietas, hæc tanta disputationum pugna: quæ mihi vera, tibi falsa videntur; cum tamen sola veritas via sit quæ ducit ad vitam.

VII. Tertius peccati originalis effectus est inordinatus voluntatis amor, quo proprium bonum perversè appetit. Ex hoc perverso amore omnia mala proficiuntur, ut fuscè exponit S. August. lib. 22. de Civitate Dei cap. 22.

VIII. Quartus effectus est inordinatio in parte sensitiva. Hæc est profunda plaga ex peccato originali relicta, quæ totum naturæ ordinem inverit, & perturbat, & ultimos humani cordis recessus penetrat. Præstiturus naturæ ordo postulat ut inferiora superioribus pareant, sensus, & appetitiones rationi, ratio Deo. Exturbata de folio ratione per primum Adæ peccatum, sensuum, & appetitionum factio tyrannidem usurpavit. Hæc sensitiva pars in concupisibilem, & irascibilem dividitur. Hi sunt duo hostes intimi, & domestici, quorum insidias, molestias, insultus, rebelliones, dolos, & molimina perferre, usque dum peregrinatur à Domino, cogimur. E domo cordis nostri istos pellere minime possumus; sed